

ВСЕСВЕТ

K. 6176.

1934

570/1

З М І С Т

Оповідання:

„Імажиністи“ . . . М. Ятко

Нариси:

Перша спроба . . . С. Глаголін

Радянське винахід-
ництво . . . Я. Брік

Дніпрельстан сьогодні В. Лимар

Хіна під Батумом . В. Бородкин

Нащмени на Харків-
щині . . . В. Кторов

Вулишний фотограф М. Гаврилів

Вірші:

Форт-Харків . Михайль Семенко

Сторінка гумору—С. Чмельо-
ва і П. Булаковського

РІК ВИДАННЯ IV

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

№ 51
16-го грудня
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

фото А. Орловича

Під час своєї подорожі по Україні тов. Бела-Кун завітав нещодавно до Харкова.
На фоті — його промова на з'їзді металістів

„ІМАЖІНІСТИ“

Оповідання М. Ятка

Сумний і невеселий сидів край жовтого „українісіівського“ столу в двома шахівками, Червоної Комашівської сільради голова, Кім Калістратович Первомайський.

Чому сумував свідомий голова? Що дівчива кохана аліментами нагородила, або ще страшніше—ревізія РСІ наближається, а може просто йому голова боліла од доброї кварти самогону, а живіт від надмірного вживання важких закусок?

Ні, Кім Калістратович рішуче уникав аліментщиць, не боявся навіть ревізії РСІ, їв завжди в міру, а самогон вживав лише чарками й лише як ліки та як і личить свідомому голові—батькові села—болів лише громадськими справами. Зараз на столі перед ним лежав маленький папірець на якому рясніло чорним по білому:

... Ваше село затримує хід хлібозаготівлі.

Пропонується вам вжити рішучих заходів що до 100% реалізації податку.

Проявіть ініціативу...

— Ців, ціву-ціву... ція-ція-титу...—цвірінкали горобці під стріхою сільради.

„Іні-ція-титу“... свердлило, впиваючись у мозок, чуже, настирливе слово, „... от саме—проявити ініціативу“...

В цьому вся загвоздка...

Перебираючи в голові різні способи „ініціативи“, Кім Калістратович раптом побачив близько сільради приїжджого дядька, що мазав колеса. Кім Калістратович хотів був покликати сторожа, щоб одвів нахабного дядька далі на вигін, але раптом, дивлячись на дядькову роботу, він пригадав і рішуче взявся до пера...

... Ініціативу було проявлено.

Веселий і аж ні трохи не сумний ходив по хаті Червоної Комашівки громадянин-середняк Іван Аристархович Прийдибіда.

Дочка його Килина, дівчина доброго роду й вихована в старих звичаях, стояла в кутку прибрана в свої найкращі вбори й по всіх ознаках збиралася колупати піч.

Походжаючи весело по хаті Іван Аристархович раз-у-раз зазирає у вікно й поправляв скатертину на столі, де роззявляли скромно, ротики різного розміру чарки, оточуючи пузатого штофа „свійської“.

Прийдибіда був чоловік поважний, в комнезамах не состояв, з комунією не знався й звичай виконував чесно.

І раптом, одірвавшись од вікна, Іван Аристархович побачив картину, від якої скрикнув, серце йому впало десь далеко під ноги, в грудях похололо й він, втративши всяку поважність, прожогом кинувся з хати.

Свати, що швидкою ходою прямували були до Прийдибінських воріт і жваво розмовляли, несподівано, мов на них стовбець напав, спинилися з роззявленими ротами, зиркнули на нові ворота Прийдибінські й подалися геть поплід тинни.

Вони так шпарко подалися на втьоки, що Прийдибіда нагнав їх аж у дворі сватовім і одразу напорівся на кулаки свого названого зятя, молодого Манойленка, і між ними відбулася розмова приблизно такого типу:

— Що ж ти, старий чорт, контрреволюцію економічну розводиш... Замість справжнього краму барахло своє підсунути хочеш... (Манойленко, до речі, служив колись у Соробкопі в прикащиках, отже на крамі знався).

— Ах ти, молодкосос, яке ти маєш право дочку мою гудити...—й ображений до кісток Іван Аристархович спробував як у найкращий спосіб довести рентабельність свого краму і з цією метою рішуче засукав був рукави, але... підхоплений під руки дружиним колективом сватів він у мить опинився за ворітьми й піймав на льоту кинуто навадогін фразу:

— Глянь на свої ворота, дурило...

... Ворота були як ворота: білі, неофарбовані з красиво вирізьбленими штахетами, гордість Прийдибіди й його кума—теслі, ознака зросту Прийдибінського господарства, але тепер тільки помітив Іван Аристархович дуже яскравого символу, зробленого на його воротах за допомогою дуже нескладного приладдя—мазничного квача.

Одразу зрозумів бідний жорстоку дійсність і гірку іронію долі, що знищила на нівець його шлюбно-господарчі заміри.

Таємничий символ на воротах вплинув на Прийдибіду як баццала казу, що діє з надзвичайною швидкістю.

Не тямлячи себе скочив він у хату й скопивши перше, що попалося під руку—кочергу, почав нею „вчити“ свою грішницю-дочку, що осоромила його на старість.

Наслідки цього акту були дуже сумні:

Сусіди, що збіглися на гвалт, відтягли ледве живу Килину з рук розлютованого батька й одвезли до лікарні, де лікар констатував у неї прорив барабанної перепонки вуха й злам руки...

... Була неділя однієї ясної погожої днини. Вулиці й колодки рябіли яскравими кольорами вборів, ніжно жалілась гармонь і хмари жовтої куряви обгортали серпанком граціозні пари в танцю...

Так написав би побутовий повістьяр про те, що робилося в Червоній Комашівці того пам'ятного дня. Я ж не повістьяр, а лише спокійний обсерватор, але мушу погодитись, що воно так і було.

І неділя була й сонце пекло; колодки були залюднені й гармонія хлипала, й курява здіймалась важкими задушливими клубками, хлопці лапали дівчат, ревали п'яними голосами соромницьких пісень і нічого поетичного в цьому не було, особливо для прибитого горем Івана Аристарховича, що через тини городів пробирався до кума.

Подія облетіла все село й Прийдибіді здавалося, що кожний тикав у нього пальцем і реготався: це той, що в нього дочка, дочка...

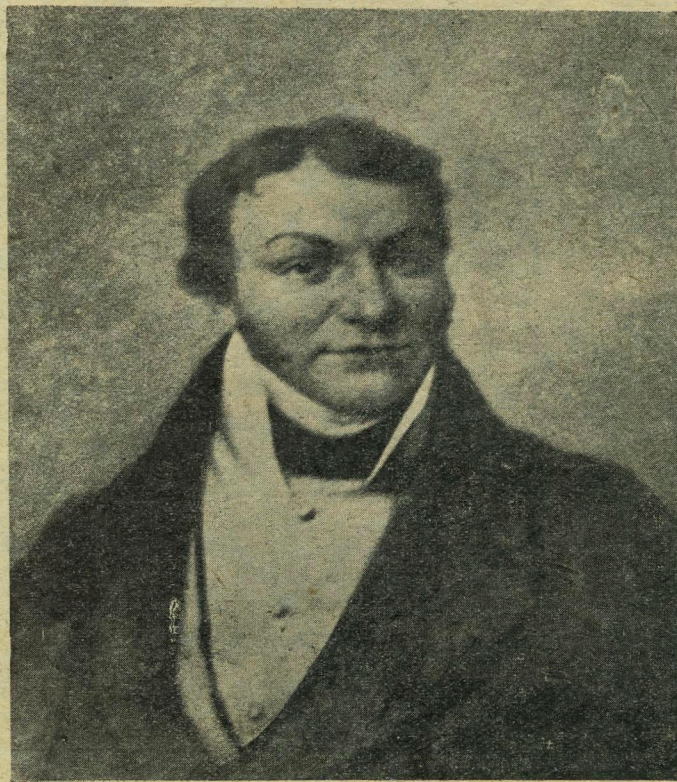
Тому Іван Аристархович обминав людні колодки й через перелаз подався навпростець до кума на околицю.

Опинившись віч-на-віч з кумовими ворітьми, Прийдибіда повторив той же жєст, що й його свати, тоб-то, злякано подався назад, уп'явши погляд у ворота. Причину цього читач уже мабуть вгадав з сумного досвіду нашого героя. Та він не подався на втьоки, як похлопав свати, а мовчки дивився, за примовкою „як баран на нові ворота“.

Здивовання Івана Аристарховича підсолював той факт, що кум був удівець і не мав дочки невиданої.

З цього непевного стану гостя вивів сам господар, що виїшов із стругом і, не дивлячись на святую неділю, почав вишкрібувати плями на воротах.

— Мажуть сукини сини, щоб їм руки поодсихали,—вилався він.

Квітка-Основ'яненко. До 150-річчя з дня народження

АНГЛІЙСЬКЕ МИСТЕЦТВО

Сибіла Снімор

(Скульптура з воску)

Пасіанс

Барбері Гейворс

(Мармур)

„Жіноча загадка“

й крадькома погостували назирці за „імажиністами“, що були двома здоровенними парубійками з мазницями й квачами в руках.

Тільки вони, підійшовши до заможних воріт, підвели квачі для таємничої акції, як кілки, сміливо пущені в роботу дужими руками месників, збили їх з ніг і почали без жалю танцювати по чім попало.

— Оце вам ворота мазати, оце за сватів, оце за дочку, приговорював за кожним разом Прийдибіда. Він сам себе не тямив і сипав удари мов молотив, тоді як тесля, звиклий поводитись з інструментом у роботі, бив спокійно, не хапаючись, мов діло робив.

— Годі, ще вб'ємо, — спинився одхвкуючись по півгодині роботи тесля, — будете мазати ще, суки? Тягнемо в сільраду.

„Імажиністи“ реагували [на це лише слабим стогоном, вони не гідні були більш іти.

Біля сільради, куди притягли побитих, зібрався вже натовп потривожених сусідів. Прийшов заспаний голова Кім Калістратович Первомайський.

Прийшов, подивився й скрикнув:

— Що ж ви наробили? Та вас у Соловки мало за таку роботу... Та це ж податкові агенти... Об'яв не читавте?

А було воно так:

Ахтем, сторож сільради, в суботу по заняттях у сільраді виставив таке оголошення:

Громадянам с. Ч. Комашівки що

не внесли податку зо всіма недоліками пропонується негайно здати такові, інакше їмні двори будуть тавруватись дьогтем як злочинних, на позор усьому селу.

Голова Ч. Комашівської сільради

Кім Первомайський

Оголошення було приклеєно на білицях Сільрадівського банку товстим шаром розведеної муки (Ахтем не шкодував громадського добра на громадську справу).

Був час робочий. Зайвого люду вулицями не вешталось і нічого дивного не було в тому, що маденьке, наївне, до того ще й неписьменне теля, блукаючи вулицею звернуло увагу на папірець, приклеєний товстим шаром тіста, і переступаючи своїми кволими ще ногами, тонким нюхом і нижнім язичком взяло й злизало тісто, а з тим разом і маленький клаптик паперу, такого важливого чинника дальніших подій.

Історія кінчається так:

Зовсім сумний сидів за гратами в Бупрі Червоної Комашівської сільради ініціативний голова Кім Калістратович Первомайський. Тут спочивав він після важких громадських обов'язків уже другий місяць і думу думав:

— От і проявляй тут ініціативу з таким темним і несознательним народом...

— Ців-ців-ціativity, — ціврінькали горобці на ґратах. А десь далеко, тоскно й одноманітно в унісон словам голови співчуваючи твердив угод: От, от... ху-до-тут, Худо-тут.

— Та в вас же, куме, дочки немає? — Ого ж то бо й... хто його зна, воно за знак?

Обов'язок з непорозуміння знизали шма, потім скрутили цигарки з орки, посідали на колодці й задумались...

— Я так гадаю, — озвався перший, — що це злодії або коноводи... не інакше, як щось помічають. Але це твердження після певної личної аналізи було відкинуто, бо ми досі злодії чи конокради не встигали таких способів, а також, уже довідався тесля, знаки були в таких дворах, де не було коней, чогось завидного, вони переконані в цьому, одвідавши хату бобилки-ми Мотрі, ковала, коновала й інших сільських фахівців, що здебільше жили самотньо й дітей не мали. Ціаком зрозуміло, що мешканці нової Комашівки, одмічені тавмни-рукою, не в жарт хвилювалися.

Делегація покривджених, на чолі стояв Прийдибіда з теслею, одві-а сількора (він же гармоніст, зав-читальні і взагалі великий зна-а) Якова Недрімай, що подумавши одивившись по книжках знайшов те, ціаком відповідало, на його думку, му випадкові, й оголосив кумам:

— Не інакше це, як імажині-а, що забрели до села з великого ку з міста. Вони таким способом дадають свої „маніфести“ на пар-ах стінах і, звичайно, на воротах в Недрімай був у курсі сучасних атурних течій і навіть прочитав у книжку... „Враньє без ро-у“... чи „Без врання роман“, пам'ятаю, щось там про іма-діа).

Яків не зважив рівня освіти їх клієнтів. З усього ска-ого вони зрозуміли слово, що-ом слушно асоціювалося з-азом „мазати“.

На всякий випадок Яків при-ив:

— Але ніякої контрреволюції-ому нема й у місті на цих-аків ніхто не звертає уваги. -всякий випадок він порадив їм-рнутись до сільради.

Коли б наші потерпілі послу-а-ся цієї поради, не було б-о, що сталося далі, події на-пної ночі не були б такі трі-ні, й мешканці Червоної Ко-івки спокійно спали б по-ах, курелях, возах, клунях і-орах, а то...

Одкинувши всяку веселість, уаши про сум і лише злість-уші набираючи, прагнучи пом-и, сиділи наші куми за ко-ками на перехресті вуличок-а здоровенними кілками в ру-тієї місячної ночі.

Чекати довелося недовго. По-ночі, коли проспівали півні і-церковній дзвіниці вдарили-и „імажиністи“ не забарились-итися, алякавши своєю міс-ною появою наших месників,-вже ладні були капітулювати, прочитавши нашвидку: „да-скре-нить бог“ і „смело ми в-й поїдем“ (перше од чортячої-трреволюції, — друге од зем-), куми вийшли з своєї засідки

ПЕРША СПРОБА

Нарис Сергія Глаголіна

СТАВСЯ повний переворот у нашому курортному господарюванню. Вже з листопада ц. р. і на всі дальші зимові місяці пущено в роботу увесь складний апарат Головкурупра, щоб якомога доцільніше виконати й перевести новий декрет про зимові відпуски.

До цього часу всі підприємства, всі установи підганяли відпуски до періоду травень—вересень. Це створювало в усьому Союзі серед робітників і службовців якийсь, можна сказати, особливий „відпускний невроз“.

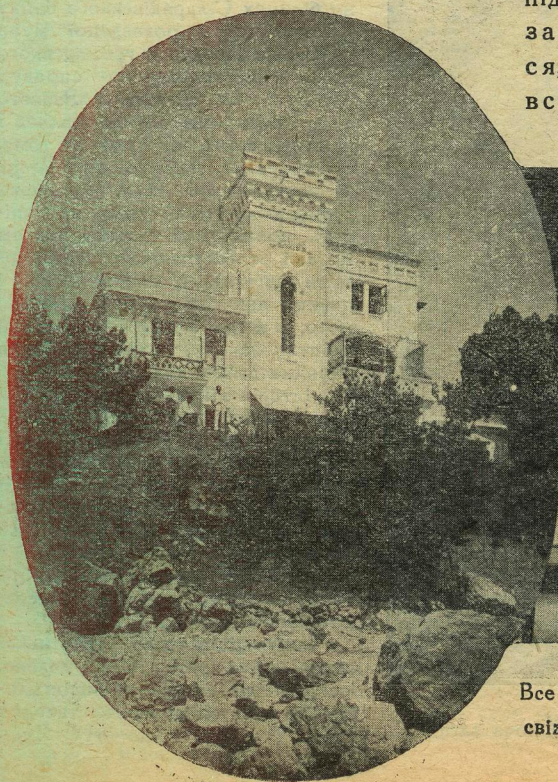
— Хоч би ж не спізнитися з курортом!

Сотні й тисячі громадян заповнювали експреси, що йдуть на південь, усім хотілося потрапити в будинок відпочинку, в санаторії, не раніш як у травні і не пізніш як у вересні. Коли взяти на увагу, що з „курортного сезону“ випадали два найгарячіші місяці—липень і серпень, то буде ясно, що лише чотири місяці на рік були тим коротким періодом, що в нього мусила вклатися вся численна маса громадян, кому потрібний був відпочинок або лікування. За ці чотири місяці геть усі хотіли побувати в Криму і на Кавказі. Таким чином літо і весна правили за якийсь душник і на той час узаконювалось той всесоюзний „курортний прогул“. Чимало підприємств закривалося, даючи всім своїм

робітникам і службовцям відпочинок на один—півтора місяця. Літо в усіх установах—це період панування завів, замзавів, замзамів.

Хіба могло Головне Курортне Управління впоратися з таким великим напливом хорих? Ясно, що ні. Звідси і тіснота, і черги, а потім ще й нарікання—мовляв, на курортах нема порядку. Щоб якось зарадити цьому лихові, щоб задовільнити за такий короткий час „увесь Союз“, доводилося набирати на літній період відповідну кількість медперсоналу, санітарів, нянь. А потім, на протязі 7—8 місяців Наркомздоров'я переносив на собі увесь тягар роздутих штатів: адже ж не звільняти на зиму кращих професорів і спеціалістів, що будуть потрібні аж на весні (що правда, всього на чотири—п'ять місяців). Звідси й ті дефіцити, що ними вславилось курортне Управління. Легко сказати—цілу зиму й осінь утримувати, годувати тисячну армію мед і техперсоналу—адже ж на кожному курорті сотні вілл і палаців і треба ж було їх доглядати, опалювати, оберігати. А тих, для кого це все робилось, для кого вся ця чистота і комфорт—їх нема... „Переселення народів“ на південні береги Криму і Кавказу, на Одеські Лимани, на курорти УСРР розпочиналося на весні з початком відпускного сезону.

А тепер питання це розв'язано. Зроблено першу спробу. Вічно зелені ліси півдня, сніжним килимом вкриті степи так само „цікаві“, і взимі на пів-

Все сяє. Чистота, лад. Тут дуже слідкують за тим, щоб було перш за все свіже повітря. Вікна одчинено майже цілий день. В овалі—зимовий санаторій.

Сімеїз, Ай-Панда

Криму кращі вілли та палади пристосовано те- до „зимового сезону“. Повітря там так само зоре й чисте.

Соняшних днів на Південному побережжі нара- ується від 240 до 280. Метеорологічні станції жать за силою і напрямком вітру, попереджаючи

хворі простуди, дозволяючи або не дозволяючи тим, хто спочивають, і цим перебувати на верандах і вжи- ти повітряних ванн. Зникне той старий „літній“ діотаж: „об- заково попасти сітку на курорт“. Не буде тих дов- ти черг, коли хо- мому робітникові заводилося чека- ти ліжко або більше, щоб попасти на курорт.

А Головне Курортне Управління, перевівши цей апарат на річну діяльність, працюючи 12 міся- ців замість 4-х, робить величезну економію.

Це дає (і вже мало) йому можливість знизити ціновартість отже й ціну на курортні путівки, зробити їх приступними для всіх тих, хто бажа- ме використати свій весняний, зимовий і літній відпуск не дома, а десь у будинкові відпочинку...

Перша спроба, зв'язана з розпорядженням про

зимові відпуски, обіцяє налагодити всю курор- тну справу Союзу і вигадати, таким чином, сотні і тисячі „зайвих“ ліжко-днів для всіх, кому потрібен відпочинок або лікування.

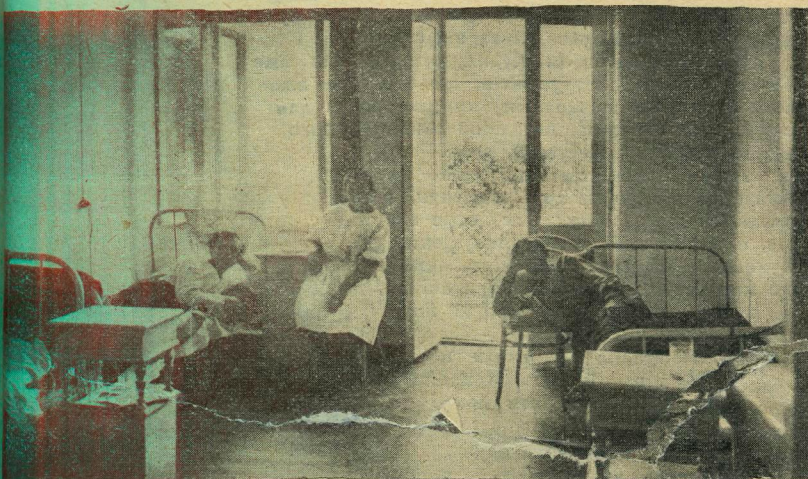
Можливо, що в перші часи доведеться поборювати інерцію „відпускників“, що звикли відпочивати саме влітку, коли спека й курява виганя- ють з міста на зе- лень, ближче до природи.

Однак це може відноситися тільки до здорових від- пускників. Що ж до хворих, і осо- бливо таких, що характер їхньої хо- роби не дозволяє чекати „теплого сезону“, то вони не забаряться скори- статися з зимових курортів, стаючи таким чином немов

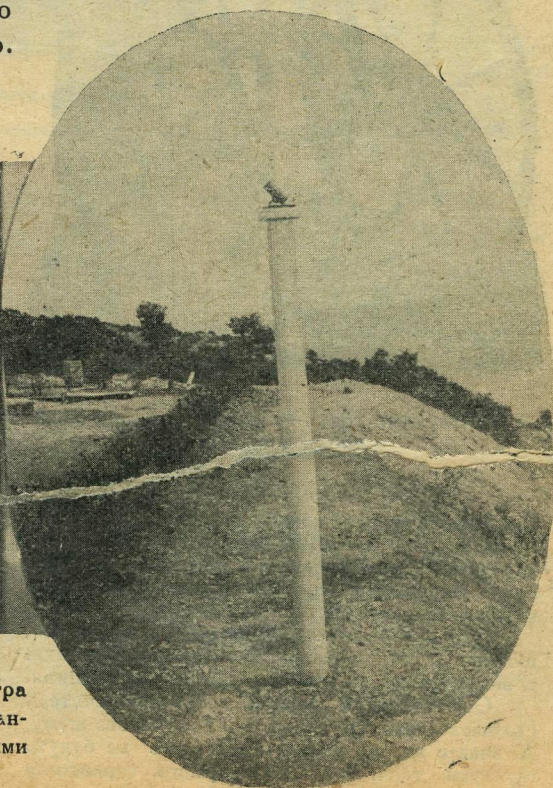
пасивними піонерами цієї нової й важливої справи.

Пройде ще деякий час—і забудемо ми про всякі „відпускні кампанії“ й „сезони відпочинку“. Відпуски будуть планово й рівномірно розподілені на весь рік, так що з одного боку не буде нерівномірного наванта- ження курортів, а з другого—пропадуть усі перебої в праці установ і підприємств, зв'язані з теперішньою від- пускною системою.

МЕРТВИЙ ЧАС

се жна одичено влітку й взимку. Мертва година в санаторії. Жалібна сестра віддає за тим, щоб ніхто не порушував тишину. В овалі—метеорологічна стан- ція спостерігає силу вітрів (восени й в зимку). В зв'язку з її спостереженнями дозволяється або забороняється приймати повітряні ванни

Кипариси зелені весь рік. Санаторій ім. Леніна в Сімєїзі

РАДЯНСЬКЕ ВІНАХІДНИЦТВО

Серед численних експонатів—яскравих, талановитих виблисків робітничого мозку, серед експонатів, яким уже тісно у великій залі, на виставці радянського винахідництва в Харкові, кидається у вічі якийсь незграбний візок з крилами. Багато зусиль, багато часу витратила людина щоб спорудити цей „трактор“, який за думкою винахідника повинен рухатися силою вітру. Винахідник захопився утопічною ідеєю „перпетуум мобіле“ („вічного руху“) й зазнав поразки. Його винахід і демонструють тут, як зразок захоплення нереальними завданнями, на що хоріють багато наших винахідників.

До речі, про хиби.

Виставка красномовно каже, що досі дуже погано стоїть справа з обміном винахідницького досвіду. Безліч енергії витрачає людина, іноді працюючи над якимсь удосконаленням і не знає, що десь давно запроваджено той спосіб, що над ним вона побивається.

Трудно іноді людині, дуже трудно витягнути свій винахід із болота тупої байдужості, недовірилого, скептичного, напівглузливого відношення, що часто густо зустрічає його. На виставці є спеціальний куток бюрократизму, що яскраво свідчить про безкраї труднощі, що з ними стикається чимало винахідників.

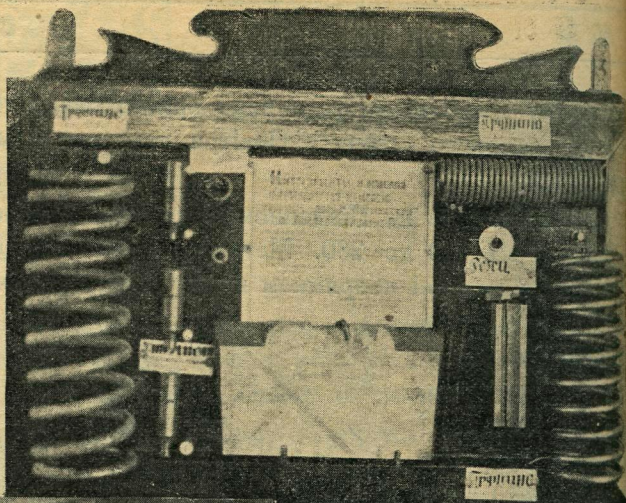
Як не цінний той чи інший винахід, але запровадити його здебільшого щастить лише тоді, коли сам винахідник виготує деталі. Часто преміювальний фонд неправильно витрачається. На одному великому тартаку з фонду в 689 карб. видано премію в 300 карб. інженерові за пропозицію засобу троякого точіння пил. Це дуже обурило робітників, бо такий спосіб вживали й до революції. Дехто зі старих робітників ще раніше пропонував знову запровадити цей спосіб, але адміністрація відмовила, бо потрібна була півгодинна перерва для зміни пил.

Правда останнім ча

Електричне горно—колективний винахід
робітників ХПЗ

сом справа трохи покращала. Бюро сприяння винахідництву при ВРНГ багато чого зробило для полегшення реалізації винаходу. Є спеціальне акційне т-во, що дає хід винаходам, допомагає виготовити деталі, запровадити патента. Останнім часом виявлено низку винаходів, що мають республіканське й союзне значіння. Є винаходи, що мають навіть всесвітнє значіння. Ось ткацький варстат київського вчителя Голишевського. По-перше він працює без шуму. А знаєте ви, що це значить? Адже не будуть глухнути ткачі від неймовірного гуркотіння

Речі, вироблені з заліза, загартованого способом т. Кузнецова

варстату. По-друге, працювати ме він з 6 човниками водночас, — це значно збільшує продукційність. І врешті тканину вироблятиме цей варстат, як панчохи, турами. Це має велике практичне значіння при виробництві, наприклад, лантухів. Не треба робити швів. Головтекстиль визнав цей винахід за дуже корисний. Крім СРСР Голишевський патентує свій винахід ще в п'ятьох державах.

Винахід майстра калільного цеху Дніпропетровського заводу ім. Комінтерну, Кузнецова, зробить значну зміну в технології. Він винайшов спосіб перетворення заліза в крицю. Справа в тому, що засіб цементування заліза, тобто виготовлення менш важливих інструментів шляхом його каління в готовому вигляді давновже відомий, таке цементування охоплює тільки неглибокий шар поверхні. Кузнецову ж пощасти-

Робітник 2-ї Харківської броварні т. Ничипоренко біля свого винаходу

ло загартовувати залізо так, що воно у всьому діаметрі нічим не відрізняється від сталі.

За таким способом Кузнецов виготовив вже низку речей та інструментів, що для них вживали виключно високоякісну крицю—фрези для різки сталі, штамп для пробивання грубого заліза, пружини, шестерні, різці.

Але, на жаль, таємниці свого винаходу Кузнецов нізачо не хоче відкрити, вмовляючись від патенту. Чому саме він так діє, ніхто не знає. Але є припущення, що Кузнецова образили. За його винахід, що має безумовно всесвітнє значіння, за важку, виснажуючу працю його премійовано... в 300 карб.

Треба негайно виправити помилку. Треба забезпечити Кузнецову спокійне життя, дати йому можливість працювати над дальшим удосконаленням винаходу.

Завідатель виставки демонструє перед нами дуже цікавого винаходу. Це механічна кліть для спускання на шахті. З цими клітьми трапляється часто нещастя. Навеличезній гли-

Кліть для спускання в шахті з автоматичним гальмом Сладкомедова й Белана

винні блоки не витримували вантажу, що спричинилося до загибелі 60—70 робітників. І ось два робітники Сталінського комбінату на копальні „Ветка“, Сладкомедов і Белан, спорудили таке приладдя, що утворює механічне гальмо при розриві кагатів. Ми бачимо наочно, як кліть-модель, що пускають в хід, раптом обривається (її зривають з блоків), але механічне гальмо діє як блискавка. Миттю кліть зупиняється на льоту.

Здається, за такий корисний винахід Сладкомедова й Белана треба було б негайно нагородити. Проте, вони й досі не одержали премії. Здавалося б, що кліть треба було б негайно запровадити по всіх копальнях, охорона праці повинна була б вимагати широкого вживання цього механічного гальма. Проте... винахід не вийшов ще зі стадії модельного експонату.

Робітники металургічного заводу ім. Держинського в Кам'янському Свідерський й Смекайло винайшли нову газову грілку для розігрівання доменних печей. Ця грілка має дати заводі економію 300 тис. крб.

Чуваков, робітник державного електричного заводу в Харкові, запропонував спосіб одливки під тисненням, що дає абсолютну точність, не вимагає обробки, дозволяє одержати навіть міліметрові діління.

Той же Чуваков разом з другим робітником винайшли стрічку високовольтного опору, яку вперше запроваджують в СРСР. А директор того ж заводу Романов запропонував спосіб гарячого штампування тих деталей, що їх раніше одливали.

А ось цікавий винахід неписьменного робітника броварні, Ничипоренка—механічний рахівник ящиків, апарат для виливання посуду й механічне закручування пляшок.

Дуже важливий винахід Мескова. Він спорудив парову турбіну, невелику розміром, що особливо корисна в судно-будівництві. Вона працює 6-8 „мертвої точки“, робить од 20 до 2 тис. помахів у хвилину. Турбіна винятково економна. Пар не діє ударом як звичайно, а тисненням.

Тепер Месков працює над винаходом, реалізація якого матиме велике значіння.

Справа в тому, що парові двигуни що далі робляться невідгінними, бо вимагають дуже великих котлів для пару.

Цим і пояснюється така погоня за нафтою. Форсунка Мескова має діяти так, щоб приплив води перетворювався одразу в пар і подавався б у машину.

Поруч з такими великими винаходами тут на виставці безліч дрібних, що проте чимало користи мають принести промисловості.

Ось електричне горно—колективний винахід робітників ХПЗ, що за секунду розпикає заклепку. Тиски Латунина миттю закріплюють деталь, треба лише повернути підойму. Це позбавить від гвинтових тисків, що їх треба довго крутити, доки деталь буде закріплена.

Робітник Миколаївського заводу ім. Анрі Марті винайшов варстат для випробування криці.

Всіх винаходів не перелічити. Їх занадто для одного нариса.

Перемагаючи свою технічну неписьменність (адже інший винахідник одсилює накреслить рисунок деталей), перемагаючи часто-густо мури бюрократизму, живим струменем б'є животворча талановита робітнича думка, підносячи наше соціалістичне будівництво.

Перед цими носіями нових далеко кращих виробничих форм громадськість повинна усвідомити свій борг, давши їм змогу продуктивно працювати.

Ми не утворили ще тої сприятливої атмосфери, що нею уміють оточити винахідників у буржуазних країнах і справа тут не тільки в грошовій компенсації. Треба розчищати винахідницький шлях.

Звичайно, не всякий проєктує є винахідних, не всякий винахід має ґрунт, вартисть.

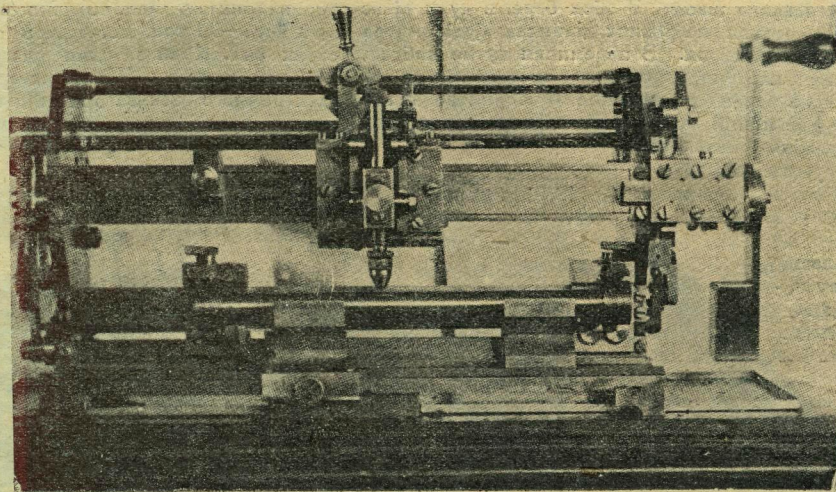
Часто ми бачимо людей, що ними володіє манія винахідництва.

Але не можна ж припускати, щоб серед них загублювалися справжні таланти.

Ті організації, що відають справою винахідництва, повинні швидко реагувати на обґрунтовану пропозицію.

Винахідник повинен знати про стежку, що може привести його через голову бюрократів і чиновників до інстанції, що дасть йому певну відповідь, допоможе вчитися, допоможе реалізувати винахід.

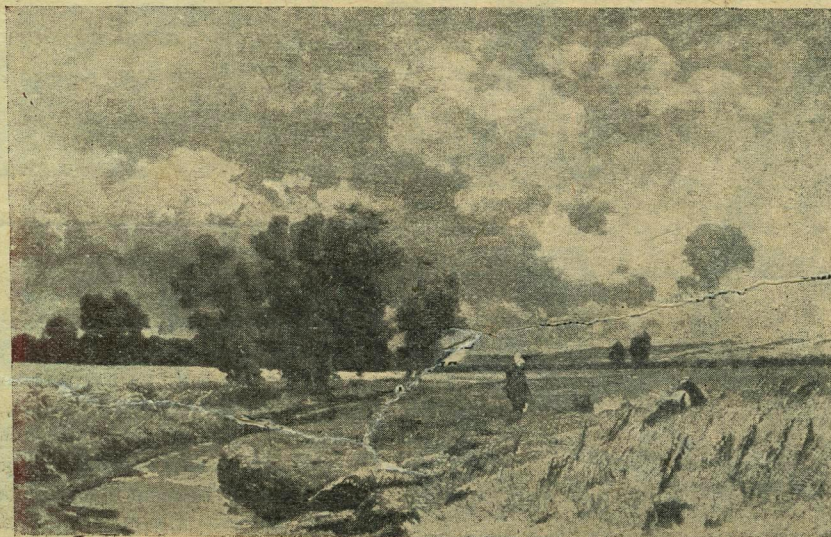
Я. Брік

Приладдя для випробування криці—винахід робітника Жердева

Художник

Є. Є. Шнейдер

Краєвид

Харківщини

Художньо-історичний музей у Харкові приступив до влаштування виставки картин відомого художника Шнейдера.

Є. Є. Шнейдер, знавець Харківщини, оставив надзвичайно цікаву спадщину—цілу серію краєвидів Харківщини.

ДНІПРЕЛЬСТАН СЬОГОДНІ

ПОЧАЛО смеркати, коли пароплав відійшов із Запоріжжя на Дніпрельстан. Немилосердно дмервучий, холодний вітер. Пароплав, переборюючи силу течії й вітру, вигойдується на хвилях і вперто сунеться вперед.

На лівому березі де-не-де блимають огні Запоріжжя. На правому тягнеться чорна похмура смуга. Іноді одноманітність її розрізає світ річкового лихтаря і на ній видно стрімкі гранітні скелі, що звисають над самою водою.— Це острів Хортиця.

На воді осінній вітер таки добре дошкуляє, але пасажир на нього не вважають. Всі топляться біля бар'єрів, розглядаючи в п'яті смугу світла, що перетинає шлях гароплавоу. Біля самої смуги пароплав круто повертає і поїстає до правого берега. Це містковий переходи. Тут закладаються берегові устої для нового залізничного містка. Поряд працює землечерпалка, що „висмоктує“ пісок з річища, підготувавши його до будівництва кивів.

Роботи на переходах провадяться й нічю. Скрізь—сила електричного світла. З мовчазних скелястих берегів простяглися дрти з електрикою аж до середини Дніпра. Тисячі ламп світлою смугою перетинають Дніпро.

Пароплав скоро обмінює пасажирами і вже лавірує між землечерпалкою і якимсь рештованням на місці майбутнього бика. Через хвилю містковий перехід уже за нами. Пароплав з обох боків оточили острови, скелі, камені-стовпи. Здавалося, що впереді кінчалася річка, а натомість виднілося місто. Тут пароплав непомітно повертає праворуч і перед ним простелилася широка далечинь річки, а по обох берегах її розмістилося наче величезне місто, повне світла й гамору.

Не встигли ви, зачаровані і приголомшені цією несподіваною панорамою, оглянутися навкруги, як пароплав уже пристав до берега. Ми на Дніпрельстані.

На березі обстановка якась незвичайна. Ви відчуваєте себе ніби то на подвір'ї якогось велетенського заводу. З обох берегів чути різке деренчання, наче вальцують релси, на різних ділянках будівництва якось чудернацько вигукують паровози. З перемички чути вибухи, роботу екскаваторів, гуркіт каміння, що його саморивантажують пневматичні вагони. Вас тягне зараз же піти на будівництво і все це негайно оглянути, але вже пізній час, та й перепуска потрібна для огляду. Повні нових вражень і незадоволеної цікавості, ви йдете шукати собі нічного притулку.

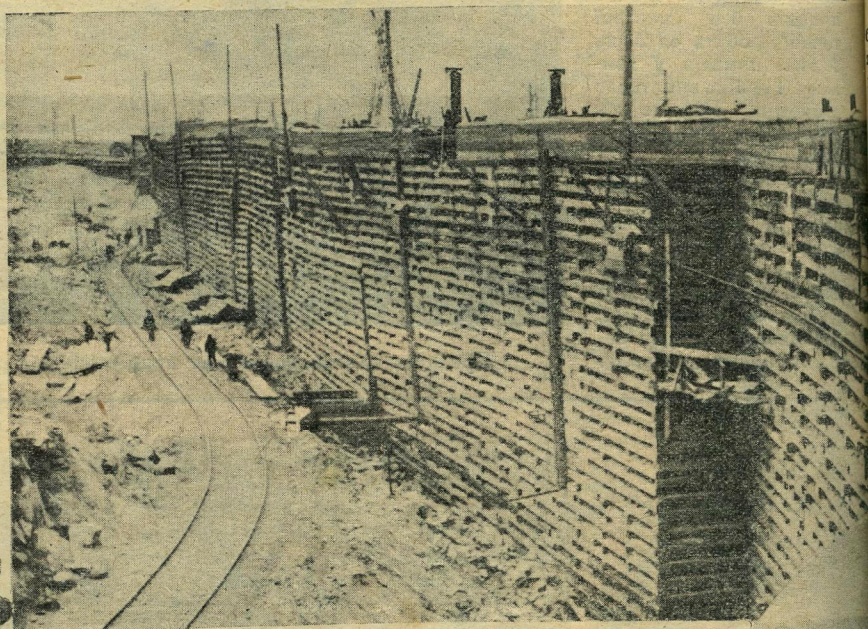
* * *

На Дніпрельстані не заспиш. Щось біля 5-ої години ранку починається канонала вибухів. Мабуть цілу годину в різних ділянках будівництва рвуть віковичний граніт—моноліт. Дніпрельстан вдене не такий ефектний, як у сьайві електрики, але грандіозність будівництва вражає ще сильніше. На площі кількох

квадратних кілометрів, з обох берегів Дніпра, розкинуто будівництво. В різних місцях його працюють різноманітні допоміжні підприємства:—кам'яно-дробильні та бетонні заводи, механічні заводи, тротехнічні майстерні, завод рідкого повітря, компресорна станція, залізничне та пожежне депо, електростанція, тартак, фільтровальний завод. Над усім будівництвом високо здіймається прекрасний будівельний ланового інженера та 24-х метрова водонагнітна вежа. Генеральний простяглися робітничі селища. Але ваша увага—до перемички будівництва. Тут скрізь видно підйомні крани різних розмірів. Сяк пнеуматичних перфораторів довають скелі, в котлованах греблі і на шлюзовому каналі скрегочуть екскаватори.

Що особливо відчуватися на Дніпрельстані—це відчутність, особливість метод роботи, велика кількість механізмів. Та воно й не дивно. Ми будемо величезну гідроелектричну станцію св тових розмірів. Для будовання її потрібні й нові методи роботи, що їх не зустрінеш на іншому виробництві.

Цю відмінність можна проілюструвати хоча б такими цифрами. На будівництві працює 8 екскаваторів, біля 40 локомотивних кранів, 12—15 дерриків (особливі підйомні крани), 10—12 свердлових станків для особливо твердих гранітів, біля 100 пневматичних перфораторів для свердлування скель. Транспортні потреби будівництва обслуговує залізниця на відстані біля 100 кілометрів, має 40 паровозів та 200 вагонів різного призначення, при чому більшість з них саморозвантажні. А ось показники роботи, наприклад, локомотивного крану. Робоча вага його—90 тон, могутність рухача—230 кінських сил. Кран за один раз може підіймати 40.8 тон вантажу. Ще характерніші показники електричного екскаватора—він працює за допомогою трьох моторів: підйомний мотор на

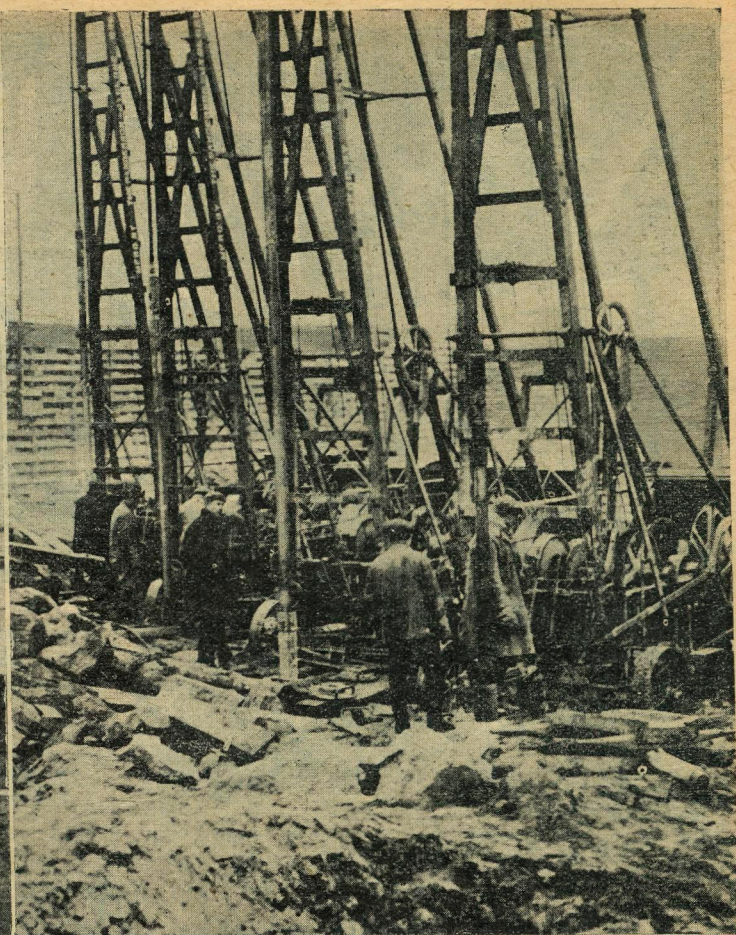

Перемичка, що з правого боку. Ліворуч—підйомний кран; праворуч в овалі—до камнедробильного заводу підвозять граніт на платформах-автоматах; вгорі—фабрика-кухня, праворуч—алмазні довбально-бурильні станки системи Савтерса. Нещодавно прибули з Америки. Зараз вони бурять колодязі для підричних робіт на глибині 12 метрів.

ких сил, поворотний на 50 кінських сил і нагнітний мотор кінських сил. Вага екскаватора—160 тон. За допомогою нагнітара черпак екскаватора з силою 50 кінських сил заганяють або в кучу граніту і підбирають його, а потім автоматично вивантажують на самовивантажні вагони—думкар. Робота екскаватора дуже красива. Він наче якийсь довший хижак з безмежною витривалістю свої пазури-зуби в гарніт. Аж іскри кругом летять, він запускає і запускає свої сталеві пазури.

Ще кілька характерних цифр. Для Дніпрельстану потрібна велика кількість бетону. Для задоволення цих потреб збудовано два бетонних та бетонних заводи. Камінь з кар'єрів доставляється на завод. Тут він або мелеться на пісок, або роздроблюється на дріб. Вага одного такого заводу—700 тон. Вага основної дробилки—128 тон. Продуктивність цієї дробилки 250—300 тон за годину. Завод працює за допомогою 14 моторів могутністю 1.250 кінських сил.

важко оцінити в значній мірі і будівництво в цілому.

Цього року закінчення осіннього періоду робіт на Дніпрельстані, разом з тим, закінчення майже всіх підготовчих робіт до будовання і пуску в роботу всіх допоміжних споруджень і робочих механізмів. У всьому обсязі робіт Дніпрельстану цей підготовчий період відіграє надзвичайно відповідальну та важливу роль. Успіхом або неуспіхом цього періоду можна оцінити в значній мірі і будівництво в цілому.

Практика аналогічного будівництва дає деякі вказівки щодо вартості, а також терміну потрібного на здійснення підготовчого будівництва. Ця практика говорить, що для правильного—правильного підготовчого періоду треба витратити 25—35% кошторисної вартості будівництва, приблизно такий же процент потрібний і часу. Дніпрельстан відносно зазначених пропорцій не вийшов за межі цих середніх цифр. Нині ми маємо (на I-X-28 р.) витрачено біля 55 мільйонів крб., що складає 25% кошторисної вартості Дніпрельстану. Що до часу, то, як відомо, Дніпрельстан провадить свою працю на протяжні 1% року, що також складає коло 30% строку, що треба на роботу так званої першої

черги. Зимовий будівельний сезон буде використано для підготовки нових ділянок роботи, де розпочнеться прискорений темп будівництва з перших весняних днів. До цих робіт відноситься, в першу чергу, підготовка котлованів під греблю на місці, що вини осушене в правій протоці. Тут збиратиметься валунний шар скель на березі, на кілька метрів зніматиметься не зовсім міцний шар горішньої верстви граніту на дні Дніпра. Як буде вибрано граніт, почнеться цементування підвалин греблі та будуватиметься так звана бичкова „гребінка“ греблі. Уже збудовано останній—46-тий бичок на лівому березі.

Перемички греблі залишаться в такому стані, як зараз, і котловани будуть затоплені весною, як то було і весною цього року. Котловани же гідроелектричної з цього року вже не буде затоплюватися весняними водами. Для цього зимою буде збудована секція на перемичку, що відокремлюватиме котлован гідроелектричної від котлована греблі на правому березі.

Середня протока Дніпра в наступному році залишиться в такому стані, як сьогодні аж до глибокої осені. Тільки після того, як у лівому й правому протоках буде споруджена „гребінка“—буде приступлено до розборки перемичок лівої й правої протоки і одночасно закриватиметься середня протока. Це закриття середньої протоки не відіб'ється на рівні річки, але з цього моменту на завжди вже буде закрито сполучення водою між горішнім і низовим б'єфом.

Таким чином робота на Дніпрельстані зимою і в перший період майбутнього літа визначається, як період підготовки котлованів під основні спорудження і часткове будовання самих основних споруджень до початку весняних вод.

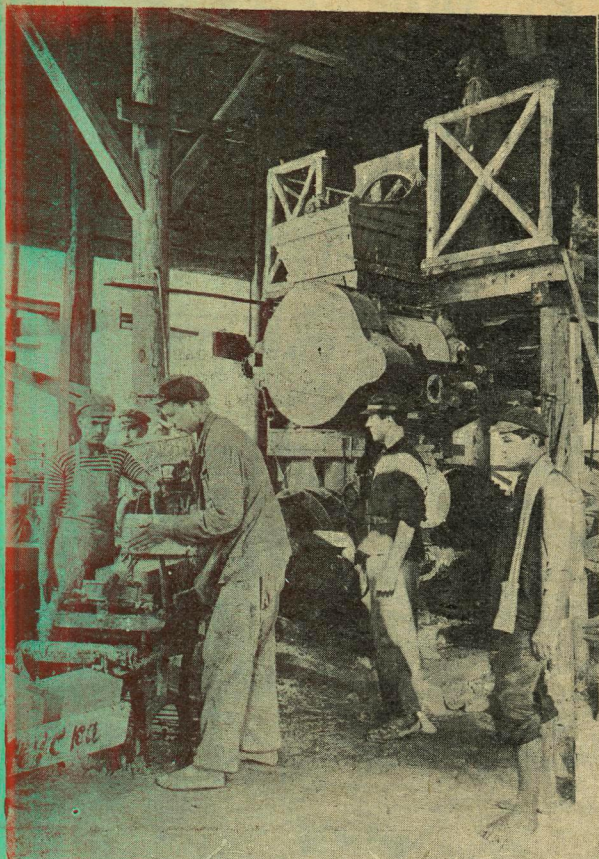
Безперервно провадитимуться скельні роботи на шлюзі. Так само провадитиметься будівництво на місткових переходах, бо міст треба буде закінчити на рік раніше, ніж цю станцію.

Дніпрельстан буде закінчено в точно призначений урядом термін. Цим самим на господарські органи покладається незвичайна відповідальність—забезпечити майбутній енергетичний центр споживачами. Вирішення питання про споживачів з кожним днем—завдання все актуальніше. Будівництво нових заводів навколо Дніпрельстану, утворення відповідних побутових умов навколо нових заводів і т. д. вимагатиме не мало часу. Тому наступає останній крайній термін, коли не тільки повинно вирішити питання про споживачів Дніпрельстану, але треба приступити й до практичного здійснення—до будовання заводів.

Баланс будівництва на 1-е жовтня 1928 р. складає близько 59 мільйонів крб. На 1-й і 2-й квартали біжучого господарського року асигновано для будівництва 25 мільйонів крб., що разом складатиме вже біля 43% загальної вартості Дніпрельстану.

Дніпрельстан
Грудень.

В. Лимар

Заля судового засідання підчас процесу інженерів ЦОС у Найвищому Суді СРСР. На лаві підсудних 30 співробітників ЦОС

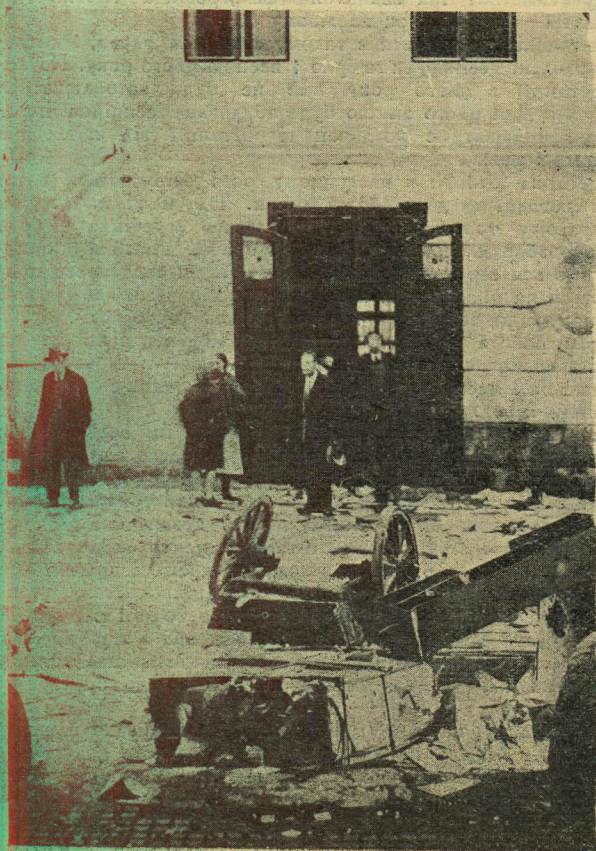
В боротьбі з дефіцитом будівельних матеріалів Київський Силікат-Трест широко розгорнув виробництво. Будуються нові заводи й поширюються старі. Продукцію одної з найбільших цегельень— № 3— доведено до 9 мільонів цеглин на рік.

На фоті—формувальний цех цієї цегельні

Внизу—ні сліди погрому у Львові. На фотографіях—розгромлена польськими студентами друкарня газети „Діло“

Обурення трудящих проти мілітаризму у Франції неспинно зростає. На фоті—патріотичний пам'ятник жертвам війни, облитий алюмінієвою фарбою. Цією ж фарбою зроблено з усіх боків написи: „Геть війну“

Михайль Семенко

ФОРТ—ХАРКІВ

Уривки

I.

Идеш з гори
брудною вулицею—
ходить під ногами брук.
Облізлі будинки
чудернацькими лініями
просять
руйнацьких
рук.
А перед очима—
так звані околиці,
оази заводських корпусів—
з них встромлено в небо
димарі з'опоетизовані
і бракує
навкруги форту
дісів.
Даль околиць,
що в тумані,
приваблює простором
незайманих горбів,—
там
у майбутньому
хмарочоси комунгоспівські
знайдуть фундаменти
бетонних
будівель.

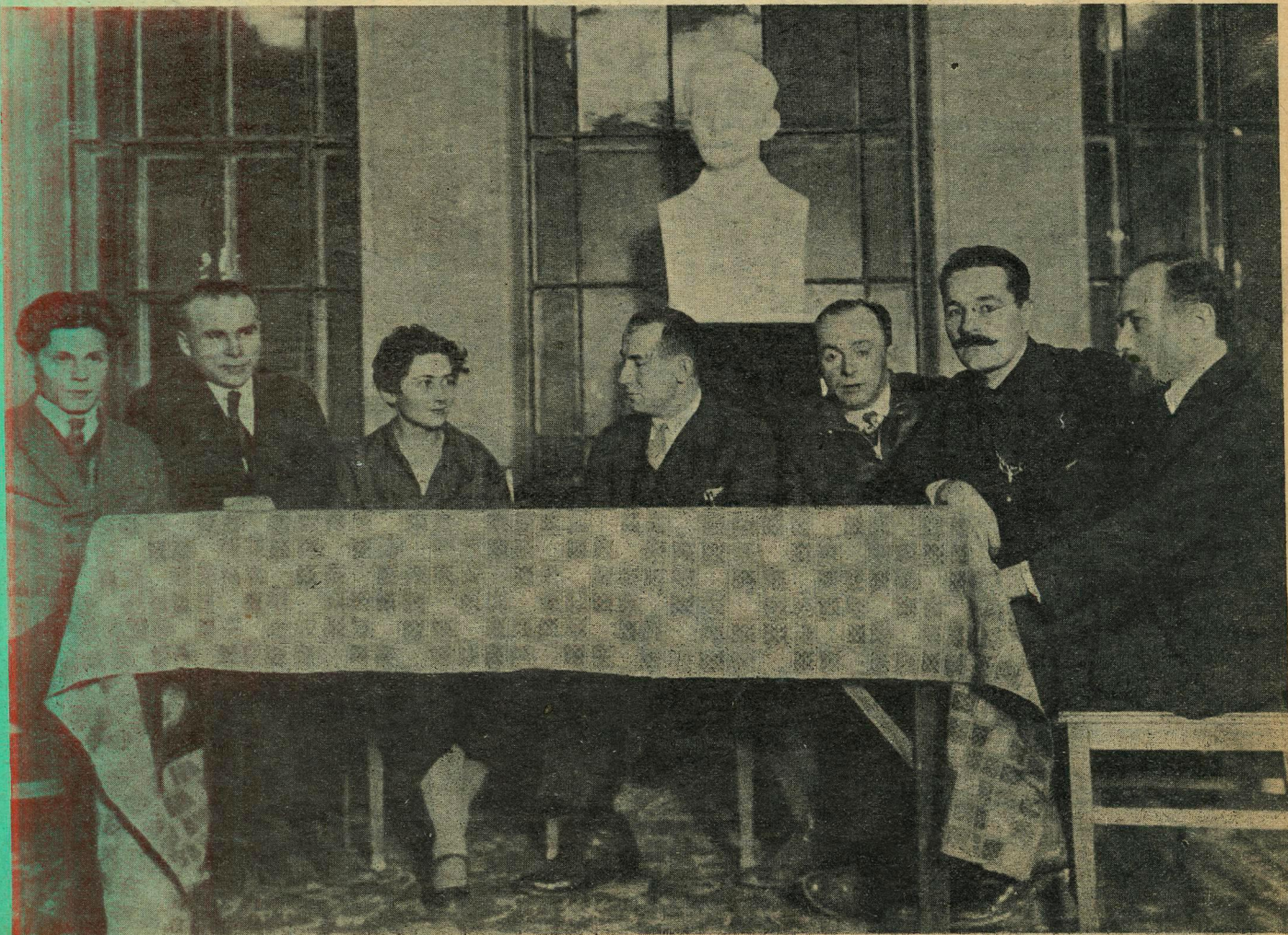
II.

Вигнута забрукованим жолобом
стікає в Лопань
вулиця
головна.
Тут найбільше вдарів
проколото
і найбільша
метушня.
Авта закордонні й „АМО“
бензинять смертним чадом
скрізь.
І таки всюди видно:
нами
будується соціалізм.
„Церобколи“, „Ларьки“, Редакції,
похід анархічних лав
і жолної
сухенької
акації
для сучасних гав.
В свята—стрункі демонстрації
й відблиск
на сонці в
мідь—
Харків показує вранці
світову солідарність і

міць.

Тут же „С. Пока“—
маленьке собі кафе.
В ці непівські
брудненькі
роки—
я не шофер.
Театр і бюстик Гоголя—
„оздоба“ форту—столиці
і на розі кривому кожному
кіосків
ріжнопері
птиці.
Хто хоче—підходить,
бере „Всесвіт“
чи „Нову Генерацію“
або „Вісти“ з
„Культурою й Побутом“
і робить ділові операції.
Тут же росташувалось і ДВУ
холодним нудом своїх бухгалтерій
і той, хто сидить там—
відбиває нашу добу
і творить майбутнє
ініціативою
своїх сонних
артерій.

УРОЧИСТЕ ЗАСІДАННЯ З НАГОДИ 3-РІЧЧЯ З ДНЯ СМЕРТИ В. БЛАКИТНОГО

Будинок ім. Блакитного. Президія: т.т. П. Усенко, Г. Коцюба, Л. Вовчик, Ф. Таран, Остап Вишня, С. Пилипенко, І. Кулик

СТОРІНКА ГУМОРУ

Текст С. Чмелюва, мал. П. Булаховського

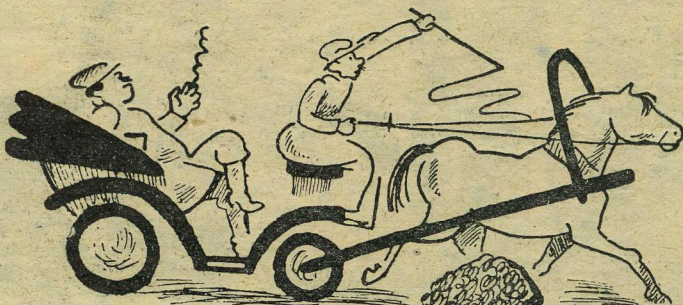
Міліціонер: Сами, громадянине, винні, ви ж неправильно ходите!..

Шахматист: А він правильно конем пішов?! Ходить навпростець та ще й „мат“ об'являє!..

„Проводиться дитячий похід
проти алкоголізму в родині.
Діти роздаватимуть листівки“.
(3 газет)

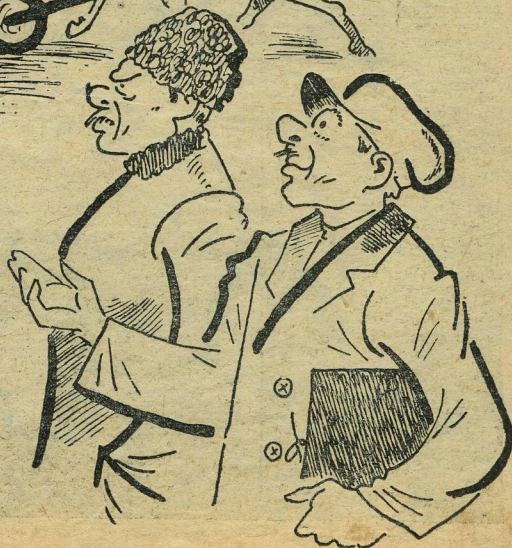

— Так ти кажеш: алко-
голь — отрута? Здорово!..
А-ну лишень збігай за парєю,
а я поки почитаю твою
листівку.

„В попаснян-
ському райви-
конкомі куплено
5 коней на ко-
шти лікнепа“.
(3 газет)

— Як у вас спра-
ва з лікнепом іде по-
трошку?
— Іде... повним
ходом!...

ХІНА

Нарис Валентина Бородкина

З ДАВНИХ давен у нас закорінилося переконання, що тигри ведуться лише в індійських джунглях, а чай росте тільки в далекій Хіні. Проте, хто відвідував московський зоологічний парк, міг на власні очі побачити тигрів, привезених з радянських джунглів в Усурійському краї, а щоб власними пучками помацати чайні кущі, виплекані на радянському ґрунті, треба лише відбутися подорож на кавказьке узбережжя Чорного моря.

На самому півдні його, в Аджаристанській республіці, тягнеться смуга землі, що визначається кліматом, дуже подібним до Хінського або Ново-Зеландського—так звані субтропики, а просто сказати—такий клімат СРСР, де чудово зростають незвичайні дерева й рослини, гості далеких країн. Серед цих чужоземців дуже гарно почуває себе чай.

Поміж кущів бамбуку й помаранчових дерев він уже не новак. Перші спроби акліматизувати чай на Батумському прибережжі почалися понад сорок років тому. Цим питанням зацікавився навіть уряд і наприкінці минулого сторіччя до країн, де культивується чай, було відправлено експедицію на чолі з відомим ботаніком проф. Кравцовим. Відвідавши Хіну, Індію, Японію наші вчені переконалися, що тамтешні кліматичні умови цілком нагадують Аджаристан і що на Кавказі мож а збирати чай не гірший аніж на Цейлоні.

Експедиція приставила садиво й у промисловому масштабі засновано було чайні плантації близько Чакви, недалеко від Батуму. Але справжній розвій чайної справи настав лише за останніх років у зв'язку з зовнішньоторговельною політикою: вкладаючи гроші у Чаквинські культури держава зберігала валюту на зменшенні дозову чаю за кордону.

Площа під чайними ділянками майже подвоїлася й зараз перевищує 1.300 гектарів. Усю її розподілено на невеликі участки по 1½-2 гектара, бо на кожному з них збирають лист у визначені дні відповідно до терміну садіння.

Збирають чайне листя на чаквинських плантаціях

Чайні кущі мають дуже непоказний вигляд і живі паркани з пальм, що відмежовують одну ділянку від іншої, справляють куди ефектніше враження. Але саме з цих миршавих кущиків починає свій шлях зелений

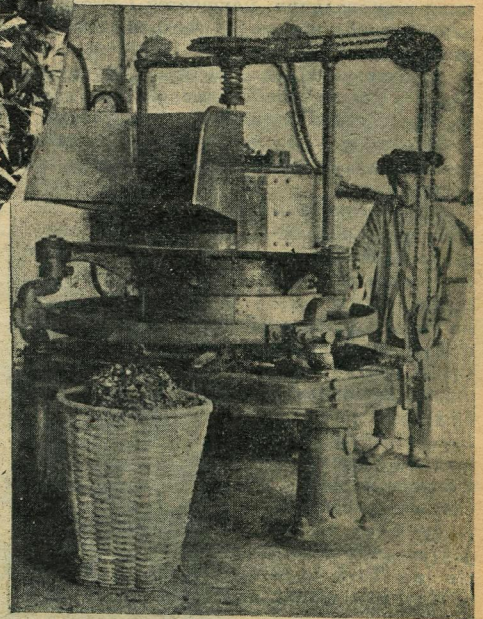
Наприкінці листопада в Чакві досягають мандарини

листок, що нарешті доходить до нас ароматним напоєм.

Перший етап на шляху переробки чаю—це збір листу. З кожної гілки знімають лише три молоді ніжні листочки, а самий куш що року омолоджують підрізуючи його до кореня.

З плантації чайний лист надходить до фабрики, де його зав'язується на полотняних етажерках в будинку чи просто на сонці. В'ялені листочки переходять до окремих машин—ролерів, де між двома жорнами їх скручують, аж поки вони не стануть вогкими від вижатого соку.

Далі листу дають кваснути і за цього процесу він змінює свій зелений колір на іржаво-червоний, тоді ж з'являється у ньому характерний чайний аромат. Кваснення—один з найвідповідальніших процесів: треба пильно стежити, щоб лист не перележав, щоб вчасно припинити процес; переграний чай сушиться у великих металевих печах теплим повітрям. Там при температурі вище кип'ячої води лист пересипається через сім сит, за кілька годин операцію повторюється й на сортувальні машини подається вже справжній чорний чай.

Один з величезних ролерів, де скручується чайні листочки

В густому бамбуковому лісі

Росподілений на сорти він видержується в окремій коморі, де набуває тих самих пахоців, що надають чаєві його цінність.

Культура чаю вже вийшла за огорожу народного маетку „Чаква“, після кількох спроб околишні селяне побачили, що розводити чай куди вигідніше, ніж скажім, тютюн, або кукурудзу. Важко тільки перебути, так би мовити, організаційний період, бо вперше збирати листи можна лише 1-а четверте літо. Тепер вже, через контракцію засіву, селянські плантації поширюються рік-у-рік.

Поруч з чаєм у Чаквинському маетку гарно росте бамбук. Молоді паростки його нагадують нащ очерет, проте за кілька років він зростає до висоти 3-4 поверхового будинку, а стеблами не поступиться перед справжніми деревами.

Бамбук має палких прихильників по всьому Союзу в особі рибалок, бо таких гнучких і тривалих вулдиш не дасть жодна рослина. З бамбукових стеблин можна готувати гарну меблю, а старі екземпляри правлять за водопровідні труби.

Серед бамбукових джунглів і чайних плантацій росташувалися в Чакві мандаринові й помаранчові сади.

Безкісткові японські мандарини „Уншиу“ як найкраще прищепилися в нашому кліматі й не рідкість дерева, що приносять на рік понад півтисячі плодів.

Цього року Чаква дала вже 500.000 фунтів чаю, себ-то держава здобула мільон золотих карбованців.

Благодатний клімат Аджаристану сприяє поширенню багатьох цінних культур, що їх завжди довозилося зза кордону. „Чаквинський Народний Маеток“—лише перший крок на шляху акліматизації в межах Союзу корисних рослин з далеких гарячих країн.

Тепер ми вже маємо в Аджаристані досвідні плантації коркового дуба, каучукових рослин й інших культур, що стають у великій пригоді нашому господарству й заощаджуватимуть державі не одну тисячу валюти що-року.

НАЦМЕНИ НА ХАРКІВЩИНІ

Нарис В. І. Кторова

КОЛИШНЮ Росію цілком слушно називали тюрмою народів.

Сотні різних національностей, великих і малих, силою поліційського кулака включено механічно в коло „великодержавної“ російської „державности“ й усі вони несли на своїх плечах це ненависне ярмо.

Що життєздатніша була національність, що жагучіше тягнулася вона до національного культурного життя, то звязатіше сипався на неї град адміністративно-поліційських циркулярів, скерованих на абереження „трех китів“ російської дійсности—„самодержавія, православія, народности“.

Але русифікаторська політика призвела до результатів цілком протилежних од тих, що на них сподівалися її творці, і коли рослався велетень на глиняних ногах, що колись називався „Російською державою“, одно з перших гасел Жовтневої революції пролунало: „волю національностям“.

Закон про національно-культурне будівництво, забезпечення прав національних меншостей і обслуговування їх рідною мовою, вповні здійснив це гасло в кожній із союзних радянських республік.

Чи то українець, чи єврей, чи татарин, кого обставини загнали в далеку Азербейджанську республіку, натрапляють там на братерський прийом і обслуговування всіх своїх культурно-побутових потреб рідною мовою, так самісінько, як і вірмени, що осів у першому ліпшому великому центрі України чи Татарськбкі.

На одинадцятьому році революції зроблено в цьому напрямкові вже велику роботу і нема такої національності в усьому СРСР, що її не охопило б національне будівництво. На Україні роботі серед національних меншостей присвячується особливу увагу і одним із центральних докладів на IV-й сесії ВУЦВК був доклад тов. Буденка про радянське будівництво серед національних меншостей УСРР.

Щоб ознайомити з тим, що зроблено в цій ділянці на Харківщині, Окружна комісія в справах національних меншостей організувала в будинку ВУЦВК невелику, але надзви-

чайню показну виставку. Низка діаграм і фотографій ілюструє величезний розмах роботи. В промінні сонця, що викочується зза обрію на головній, вітрині виставки, понад 20 національностей, кожна своєю рідною мовою, посилають палкий привіт хазяїнові України—IV-й сесії ВУЦВК.

* * *

Звернемося до цифр і фактів, що найкрасномовніше говорять про пророблену роботу.

Харківщина має 1.602.769 чоловіка населення. Національні меншості, зараховуючи сюди й руське населення, складають тут 37%. Найрізноманітніший своїм національним складом на Україні Харків. Тут ми побачимо поляків, вірмен, євреїв, німців, латишів, татарів, білорусів, литовців, греків, естонців, болгар, караїмів, чехів, грузинів, асирійців, персів, лезгінів, молдаван, циган, що нараховують тут своїх членів сотнями, тисячами, навіть десятками тисяч, та ще біля 20 дрібних національностей, що нараховують у своєму складі менше як по 100 чоловіка, Рівняючи до всього складу населення Харкова (417.342 чоловіка) нацменшості складають 19,4%, себ-то біля 81.130 чоловіка за винятком руських. Не зважаючи на такий значний процент, спостерігається дальший ріст населення нацменшостей у Харкові. Так за останні чотири роки вірменське населення виросло на 22,4%, єврейське на 36,2%, німці на 26,3%, литовці—27,2%, татари—24,4%, латиші—22,3%. З великих національностей найменший приріст дали поляки—11,6%.

фото А. Орловича

Вірменський художній гурток

Не зважаючи на політику примусової русифікації усе це нацменівське населення в основному зберегло свою рідну мову і національну культуру. Серед єврейського населення, що знавало найважчих національних утисків зберегло свою рідну мову 43,5%, серед поляків—55,5%, німців—66,6%, вірмен—82,4%, татар—95,1%, латишів—72,3% і т. д.

Соціальний склад, первісно дуже різноманітний в зв'язку з розгортанням процесу господарського будівництва, якісно поліпшується. Без-

фото А. Орловича

робіття що складало у всіх груп населення національних меншостей 9,6%, а у євреїв—12,4%, виявляє тенденцію до дальшого росту. Кадри безробітних з єврейської групи населення ростуть коштом дрібних крамарів і кустарів, що прибувають з провінції, в наймах не працювали і тому не мають тут змоги дістати роботи через біржу праці.

Бронювання за національними меншостями певного числа місць на біржі праці, перекваліфікація безробітних, кооперування кустарів і переселення тих, хто бажає на землю,—усе це значно зменшує безробіття серед національних меншостей.

Цікаві ті заходи, що їх вживає радянський апарат, щоб обслуговувати національні меншості рідною мовою. В районі з найбільшим числом єврейського населення вилучено спеціальну судову камеру єврейською мовою, при колегії оборонців організовано консультації єврейською, вірменською і польською мовою. Судові перекладачі працюють усіма мовами національних меншостей і навіть апарат міліції уже частково пристосований до обслуговування населення національних меншостей їхньою рідною мовою. При Міській раді створюється комісія в справах національних меншостей. Нині в складі Міської Ради маємо вже 25,7% представників від нацменшостей.

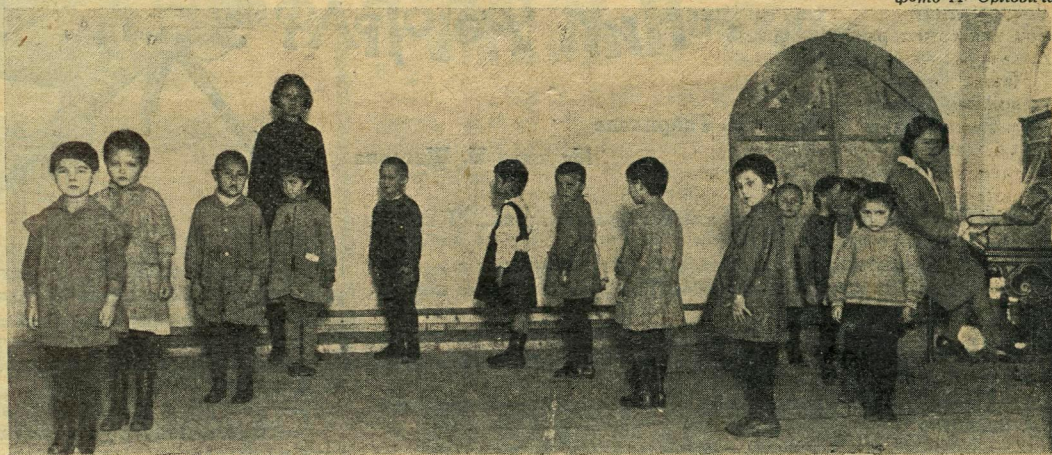
Осо ливу увагу звернено на культурне обслуговування національних меншостей. Всі більш-менш значні їхні групи мають свої культурно-освітні установи, що обслуговують їх рідною мовою. Євреї, поляки, вірмени, німці і татари мають не лише свої клуби, червоні кутки та інші культурно-освітні установи для дорослих, а й соціалістичні школи, дитячі будинки й садки. Решта національних меншостей через свою нечисленність мають лише культустанови для дорослих.

Великий потяг серед національних меншостей до ліквідації неписьменності рідною мовою спостерігається у дорослих. Ще торік працювали де-які пункти, де було біля 100 учнів, а цього року ми вже маємо 30 лікпунктів, де вчиться біля 500 чоловіка. Цифри ці говорять самі за себе.

* * *

З кожним роком що раз нові групи, вже дрібних національностей, втягуються в коло культурного життя і будівництва. Дуже важкі перші кроки робітників нацмена серед таких культурно-відсталих народів, як асирійці, перси, молдавани, цигани...

Тепер на черзі асирійці і цигани. В помешканні вірменського клубу сидять уже тихесенько за партами дрібні чорноволосі смагляві діти й гострими чорними оченятами вдивля-

Татарська школа

ються в дивні кривульки азбуки, що їх учитель старанно виписує на таблиці. В школі на Чоботарській така сама робота відбувається вечорами, але там за партами дорослі з суворими обличчями чоловіки і перисто зодягнені жінки з сумним і покірним поглядом.

Це—асирійці, айсори.

Підчас імперіалістичної війни покинувши на батьківщині у Персії і Месопотамії свої дбайливо оброблені виноградники, рятуючись від воєнної руйни вони пішли світ за очі і частина їх опинилася у нас на Україні. Тут їх захопила революція, але вони ще довго після революції залишалися осторонь і жили замкнуто, земляк з земляком. Їхнє ремесло—чистити обув на вулицях.

Непримиренна стара ворожнеча розділяла на батьківщині айсорів гірських і айсорів—мешканців долини. Цю ворожнечу вони занесли й до нас, на свою нову батьківщину, не допускаючи до себе „чужаків“. І коли гірські айсори живуть, наприклад, у Харкові, то айсорів з долини годі й думати влаштуватися тут—затуркують, зацькують, нічим не допоможуть. І доводиться йому їхати куди-небудь—до Кієва або Дніпропетровського, де вже ґрунтовно засіли, вигнавши в свою чергу „гірських“, айсорів його земляки з долини.

Вже 25 айсорів за те, що побили своїх земляків ізва старої ворожнечі, відсиділи в харківських Бупрах, а в Москві ця ворожнеча вилилась у величезну бійку між гірськими і долини айсорами, — декількох з них забито на смерть.

І оце люде та їхні діти засіли тепер за букварі і своєю рідною мовою помалу привчаються до радянського культурного будівництва. Але скільки зусиль пішло на цю справу...

Або цигани.

І їхня перша школа з'явилася вже на Москалівці. Що правда, існує вона ще не багато часу. І вчиться в ній усього лише кілька дорослих і дітей, та воно й так уже велике досягнення, бо цигани по всій Україні, а їх тут кілька тисяч, вперто не піддавались досі ніяким заходам, скерованим на те, щоб оселити їх на місці й культивувати.

Тепер уже переселяють циган „на землю“ в Одеській, Першотравенській і Зінов'євській округі й на Мелітопольщині, а в Харкові осідають вони в кватирах, створюють свої кооперативні артілі котлярів і мають навіть уже свою школу як один із перших результатів освіти.

За непокірними циганамі підуть інертні, похмурі молдаване, напів-дикі перси, за ними лезгіни з глухих закутків Кавказу.

Така притяжна сила культури, така сутність національної політики Радянського Союзу, що відчинила широко двері всім національностям до світлого культурного майбутнього.

Асирійська школа

фото А. Орловича

ВУЛИШНИЙ ФОТОГРАФ

Нарис М. Гаврилова

Малюнки М. Щеглова

ЗНІМІТЬ мене з мамою,—на пам'ять дві карточки... Кажете, за 5 хвилин будуть готові?

— Не за п'ять хвилин, тітко, а за п'ять гривеників.

— Ой, як дорого! У нас, в Микитівці, за полтинника хіба ж такі карточки?!

— У вас, у Микитівці, фотографують таких красунь даром, за спасибі, але за проїзд туди платити треба карбованців десятків... що й мама не доїде живою.

— Таке балака,—не слухав би... Ну зніміть же нас дешевше, хоч по пояс...

— По пояс, чи з ногами,—вартість одна.

— Як що так, підемо на Благбаз,—там і краще й дешевше.

Та й справді краще: Благбаз уважно спостерігає думки й настрої широких кол і фотограф Благбазу не випадково намалював собі таке строкате тло. Заказчики не цікавляться законами перспективи й не докоряють тим, що намальований на тлі самолёт мусить бути в дійсності такої дивоглядної великості, якої не знає ще чоловік, всі ж як один зачаровані силою розмаїтих малюнків на одному тлі: кавказькі гори, автомобіль, гармата на березі річки з лебедями... Але найбільш подобається всім черкеський одяг, що його дав фотограф та напис під аеропланом: „Привет из Кавказа“.

Біла цього фотографа—вірменина завжди черга. Тільки одержить гроші з одного боку, являється новий заказ:

— Зніміть мене з мамою,—на пам'ять дві карточки.

— Садись, знімем.

— А скільки це буде коштувати?

— Дві карточки—один рубль.

— Тьфу на тебе, чи ти сказився? За дві карточки з мамою?

— Люди платят па три рубля, тибє—знижка. Пасматри на кастюм, как будеш в ньому. А кинжал? а револьвер?—В Петрограді не знайдеш!

— Мамо, ставайте, зніматься будемо. Я в черкеському убранні, а ви біля гармати; однією рукою держіться за автомобіль, а другою за аероплана.

— Ой, якось моторошно,—така страшна карточка буде.

— Агі Вигадали! Надішлемо Петрусеві: хай знає—„Привет из Кавказа“.

— Так усі ж у Микитівці знають, що поїхали ми в Харків.

— Ото й добре, що поїхали в Харків, а привітання з Кавказу надіслали.

— Зробіть позочку! Рукою за кинжал... Готово.

Мама полізла за пазуху розшивати гроші, а на фотографа чекають уже хлопці з ХПЗ. Один парень зодягається в черкеське убрання, товариш сміється.

— Ото вирядився, неначе архангел царя Миколи!

— А страшний, як сова в дощі!

— Сенька, ти усміхнувся б, ніби то фунт винограду з'їв!

— Даєш карточку, душа лубезна?

— Сделаю позичку!

Робочий глянув коршунном кудись вгору й оголив кинджала.

— Ось парняга,—як орел, одного хвоста не достає!

— Готово!

— А що, братва, аж о п'ятій суботі потрапив на прямий шлях до фотографа, за те ж і карточка буде!

Через хвилину він дивувався негативом.

— А морда яка гарна?

— Ніхто не винен, що ти не вмивався щодня.

— І під носом чорне, а штани й голова білі. Та по цій карточці мене висадять з першого ж трамваю.

— Не висадять,—знатимуть попа і в рожежі...

Веселий сміх молоді стихає в одному кінці і раптом зривається в другому.

На Університетській горці фотографи обслуговують по більшості літей, учнів, службовців. Ось мати привела свого хлопчика, слиною витерла йому губи, щоки й носа. Мати поставила хлопчика на стілець, а сама командує: „Росплющ, Ванюша, оченятка, закрій ротик, не мордай, дивись на мене, стули губки. Та не так,—ось так...“

Ванюша робить страшенні натуги, витягає вперед губи, кривить рота в різні боки, кліпа очима і наприкінці безпорадно плаче.

Тим часом, коли мати вдруге вмива дитину слиною, фотографується службовець.

— А скільки, товариш, одержуєш щодня?

— Карбованців десятків, а коли й нічого.

— А патент?

— Патенту не беремо: ми кустарі сезонники.

— А в зиму що будете робити?

— Ну в зиму може й доведеться кому „знімать“ не вдень, а в ночі, не людей, а їх кожухи.

— Ех, не життя, а живуха!

— Ну, Ванюшко, ти вже вмився, а-ну хутко.

— Готово!

— Ой, на кого він схожий, мій Ванюшка?

— Пригадайте,—мабуть же не на фотографа. Навкруги хором сміються глядачі.

92661

ВІСТІ ВУЦВК
Листопад 1945

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НА 1929 РІК

ВЕЛИКУ УКРАЇНСЬКУ ГАЗЕТУ

Газета „ВІСТИ“ дає своїм передплатникам безплатно щотижневий літературно-науков. додаток

„Культура і Побут“

Газета „ВІСТИ“, крім статтів політичного та економічного характеру, містить широкий матеріал про життя СРСР, УСРР та життя закордону

БАГАТО
І
Л

ЮСТРОВАНІЙ

ПЕРЕДПЛАТА ПРИЙМАЄТЬСЯ
перед 1 числом кожного місяця

в Головній конторі, в Окружних
Філіях Видавництва газ. „ВІСТИ“,
по всіх поштових філіях, кіосках
Контрагентства друку

Головна контора Видавництва газети „ВІСТИ“ міститься в м. Харкові, вул. К. Лібкнехта, № 11

З 1-го січня 1929 року газета „ВІСТИ“ дає передплатникам газети „Вісти“ та журналу „Всесвіт“

„РОМАНИ й ПОВІСТІ“

за 3 карб. 12 книжок

Кожна книжка буде мати не менш 200-х сторінок
вибраних романів і повістей з української, руської і
західно-європейської сучасної літератури—творів най-
видатніших сучасних письменників

„РОМАНИ й ПОВІСТІ“ виходитимуть що місяця по
одній книжці і кожна міститиме закінчений твір.

Перша книга „БУР'ЯН“ Головка

Вартість книжки в окремій продажі 50 коп. Для передплатників газети „ВІСТИ“ або журналу „ВСЕСВІТ“ 25 коп.

„ВІСТИ ВУЦВК“ ТА ЩОТИЖНЕВИЙ

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Газета		12 м.	6 м.	3 м.	1 м.
„ВІСТИ“	Офіційна	18 крб.	9 крб.	4 крб. 50	1 крб. 50
	Звичайна	12 крб.	6 крб.	3 крб.	1 крб.
Газета „ВІСТИ“ з додатком „РОМАНИ й ПОВІСТІ“		15 крб.	7 крб. 50	3 крб. 75	1 крб. 25
Газета „ВІСТИ“ з додатком журналу „ВСЕСВІТ“		18 крб.	9 крб.	4 крб. 50	1 крб. 50
Журнал „ВСЕСВІТ“		7 крб. 20	3 крб. 80	1 крб. 80	60 коп.
Журнал „ВСЕСВІТ“ з додатком „РОМАНИ й ПОВІСТІ“		10—10	5—10	2—55	85 коп.

Газета „ВІСТИ“ щодня
дає сторінку

„КООПЕРАТИВНОГО ЖИТТЯ“

Передплатникам газети й журналу
дається безплатно ріжного роду
поради

„ВСЕСВІТ“

Цена 15 коп.

ИСКУССТВЕННЫЕ ПАЛЬМЫ

... ОТ 3-х РУБЛЕЙ ...

ВЫСЛАЮТСЯ
НАЛОЖЕННЫМ
ПЛАТЕЖОМ

Контрск. ул. (Красно-
октябрьская), № 5,
Рыбальченко

ВЫШЕЛ СПРАВОЧНИК (2-е издание)

ЗАОЧНЫХ **КРОЙКИ И ШИТЬЯ**
КУРСОВ

Цена 20 коп. марками

Москва, Тверская, 13.

Первое издание **10.000** экземпляров
распродано

КУСТТОРГ

(б. ВСНХ РСФСР)

Москва, Леонтьевский, 7
и Петровка, 12.

В БОЛЬШОМ ВЫБОРЕ: игрушки и игры для всех возрастов, научные забавы, этно-
графические игрушки, детские военные игры, строительные
ящики, художественные пеналы и чернильницы, украинские глиняные вазы для рисования, механические
музыкальные игрушки, кукольная мебель, сумки, ранцы и книгоноски, комнатные велосипеды (к старь),
художественные кустарные изделия, женские рукоделия, кружева, плетенные изделия. Елочные от 1 руб.
и выше, каменнорезные изделия, портсигары, порттабаки.

МЕБЕЛЬНЫЙ ОТДЕЛ

б. ДМИТРОВКА, 9.

МЕБЕЛЬ: конторская, гражданская, || **ЦЕНЫ НА ВСЕ ТОВАРЫ СНИЖЕНЫ**
больничная и детская. || **ПРОДАЖА ОПТОМ И В РОЗНИЦУ**

Оптовый прейс-курant высылается торгующим организациям **БЕСПЛАТНО**

Зубная паста Хлородонт

прекрасно освежающая мятная зубная паста в тубах.

Зубной порошок Хлородонт

прекрасно действующий мятный зубн. порошок в жестянках и пакетах.

Зубной элексир Хлородонт

прекрасный ароматный зубной элексир в флаконах.

Германское Концессионное Предприятие Лаборатория Лео Дрезден Москва, Ольховская 14.